



Carmen Focșa

FRUNZA
SFINȚITĂ
DE VÂNT

Antologie de autor



București, 2021

Coperta: *Andi Dumitrache*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FOCȘA, CARMEN

Frunza sfințită de vânt : antologie de autor / Carmen

Focșa. - București : Bifrost, 2021

ISBN 978-606-95077-6-6

821.135.1

© Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă fără acordul scris al editurii și al autoarei.

Copyright © 2021

Editura Bifrost

Str. Liviu Rebreanu nr.46-58, sector 3, București

e-mail: office@bifrost.ro

www.bifrost.ro

CARMEN FOCȘA

Născută în București, 6 august 1950

Studii: **Facultatea de Filologie**, Secția Pedagogică

Membră a **Uniunii Scriitorilor din România**

Debut în presa literară: revista *Amfiteatru*, în timpul studenției (debut datorat poetei **Ana Blandiana**, pe atunci redactor la această revistă)

Colaborări constante la diverse reviste literare: *Luceafărul*, *România Literară* etc.

Debut editorial cu o carte document: **Infernul se numea Doina sau Radiografia unei sinucideri** (Editura Amurg Sentimental, 2004)

Volume de poezie (selectiv): **Părul tău albind, păgânească tămâie** (2005, Editura Amurg Sentimental), **Confortabila singurătate** (2006, Editura Amurg Sentimental), **Scrisori de neiubire** (2015, Editura eLiteratura), **Colonia fericiților** (2019, Editura eLiteratura)

Volume de proză: **Sconșii de duminică** (2014, Editura eLiteratura), **Noaptea Perseidelor** (2018, Editura eLiteratura)

PREFAȚĂ

ecouri orfice la ceasul amurgului
„ ... când lămpile ard ostenite-n gutuie ”

Antologia de față s-a născut, precum trupul lui Osiris, refăcut cândva de zeița plecată să-i adune fragmentele risipite prin lume, din punerea împreună a unui important număr de poeme selectate, de doamna Carmen Focșa, din volumele sale, publicate anterior. Menirea ei este de a mărturisi cititorilor, că se poate scrie poezie și după Auschwitz. Vocea care răzbate din versuri este a unei poete care nu ignoră istoria - nici tragediile petrecute la scară mondială, nici dramele personale -, dar care crede în forța taumaturgică a scrisului frumos. Pentru că aceasta este caracteristica indubitabilă a poeziilor înmănuncheate aici: FRUMUȘETEĂ. Indiferent de viziunea pe care cititorul ar avea-o despre adaptarea *la* și rostul poeziei în lumea contemporană, această calitate nu poate fi negată de nimeni. Culegerea este ca un *patchwork*, ca o cuvertură țesută din alăturarea a zeci de petice colorate, frumoase fiecare dintre ele, luate separat, dar frumos și ansamblul realizat din îmbinarea lor. Nu este intenția mea să periclitez măiestria acestei compoziții prin descoaserea ei. Tot ce vreau este să

notez câteva superficiale observații personale, făcute pe marginea cărții.

Poemele au fost alese chiar de către autoarea lor, din cele 6 culegeri de poezii apărute de-a lungul a 14 ani (între 2005-2019). Deși elaborate într-o perioadă relativ lungă de timp, ele stau bine împreună. Atunci când cronicarii literari scriu despre astfel de antologii de autor, obișnuiesc să spună că la autorul respectiv, se observă o anume evoluție în sensul moderării limbajului poetic, a strunirii lui, a esențializării și așa mai departe. Nu este cazul acestei culegeri. Poemele care o compun, par a fi rostite de aceeași voce, pe același ton și cu aceleași modulații de la primul la ultimul dintre ele. Nu exclud posibilitatea ca, luate în ansamblul lor, volumele să se deosebească unele de altele. Versurile adunate aici însă nu te fac să bănuiești acest lucru. Ele formează un tot unitar, iar dacă aceasta a fost intenția autoarei, atunci înseamnă că a reușit pe deplin.

Care ar fi, deci, trăsătura (ori trăsăturile) definitorii ale tonului despre care vorbesc? Pot afirma fără ezitare că el este, inconfundabil, de natură orfică. Ca să nu dau impresia că recurg la aprecieri evazive, dar nici că aș vrea să fac pe expertul, apărut de niciunde care să-i lumineze pe neștiutori, mă limitez să spun doar că prin orfism înțeleg un lirism de tip

incantatoriu, impregnat de muzicalitate și magie, făcând, din plin, uz de virtuțile metaforei și ale simbolului; o poezie a interiorității urmărind să surprindă și să redea cât mai direct vibrațiile sufletești. Aceasta este impresia pe care ți-o lasă versuri precum: „*Lacrima ta - pecingine de sare*”, sau „*Scriu clipa cu-n dangăt în vechea pendulă ... / ... Spuzită-i fereastra c-o stea somnambulă ...*” sau „*Aud cum ploile alcătuiesc meandre/ În carnea amurgului, moale*”.

Cadența - un anumit tip de cadență! -, generată de ritmul și rima versurilor, sporesc și mai mult tonalitatea orfică a poemelor. Este locul aici să fac o confesiune. Pe vremea când eram doar un licean îndrăgostit de poezie (a trecut aproape o jumătate de veac de atunci), mi s-a întâmplat de câteva ori să o aud, la radio, pe poeta Ana Blandiana citindu-și propriile poezii și am fost fermecat de vocea ei. Ei bine, aceste poezii eu le aud în ureche recitate exact cu vocea ei de atunci. Este vocea care, după mine, se potrivește perfect incantației orfice! La tonalitatea nostalgică se adaugă apoi, pe alt nivel al construcției lirice, seria motivelor literare preferate. Ele pot fi regăsite la Eminescu, de exemplu (apa, luna, pasărea, seara și noaptea), dar și la Lucian Blaga (lumina, tăcerea). Doar două versuri ilustrative, luate aproape la întâmplare:

*„Deasupra-ne vibrează o apă aburoasă
Tăcerea ne atinge ca pielea de reptilă ...”*

Ajung acum la un aspect pe care ar fi trebuit, de fapt, să-l expun la începutul însemnărilor mele pentru că el privește chiar conținutul acestor poeme. Cadrul lor de referință temporală este aproape exclusiv trecutul iar persoana căreia i se adresează, direct (atunci când nu se referă la sine însăși), este o ființă absentă, precum o dovedesc aceste versuri:

*„Depărtarea-și leapădă petale
Cu mișcări tot mai tandre ...
Măcar dacă te-aș fi putut privi
Printr-o lupă de lacrimă, parcă
Dar totul e nespus de gri
Și totul cu noi se încarcă ...”*

Putem recunoaște ușor tema absenței și a depărtării. Dar nu numai atât! Urmând, consecvent, modelul meu, orfic, de interpretare, aș îndrăzni să spun că autoarea, asemenea unui Orfeu feminin, este copleșită de regretul *după* și nostalgia provocată *de* absența celui care nu mai este în preajma sa. Cum altfel ar putea fi tâlcuite versuri precum acestea?:

*„... Și eu eram ... Adică, nu. Absența ta
Un chip oval în mine își săpa
Un chip oval, înmiresmat în fum
Ce doare altfel decât până acum ...”*

Observ că m-am luat cu vorba și risc să-mi încalc, astfel, promisiunea de a evita examinarea minunatei țesături lirice a volumului, cu ochiul iscoditor al negustorului de pânzeturi scumpe. Las deci această îndeletnicire cititorilor, nu mă îndoiesc că și ei, la fel ca și mine, vor avea clipe de adâncă satisfacție savurând frumusețea versurilor alese (alese, în dublu înțeles!) de doamna Carmen Focșa, iar eu, discret, așa cum se cuvine, mă retrag din cuprinsul lor căci ...

*„Aud numai pași alunecând
Fără sunet, fără urme lăsate pe-asfalt ...”*

Daniel Onaca
Malmö, 31 ianuarie 2021

Din volumul

**PĂRUL TĂU ALBIND,
PĂGÂNEASCĂ TĂMÂIE ...
(2005)**

Tu iar vei fi zăpada ...

Tu iar vei fi zăpada acoperindu-mi moartea
Cât eu, mai viu, mai tânăr, îți voi vesti un semn
Cuvântul tău creștează în mine ca-ntr-un lemn
Dovada că-s întregul iar tu vei fi doar partea.

Să mă desprind de tine încet, să nu te sperii,
Căldura ta să-mi țeasă artere verzi în trup
Iar tu - desculță intră-mi în vastele imperii
Alcătuind lumina din care mi te rup ...

Altfel decât până acum

... Și eu eram ... Adică, nu. Absența ta
Un chip oval în mine își săpa
Un chip oval, înmiresmat în fum
Ce doare altfel decât până acum ...

... Și eu mai sunt acum ... Adică, nu ...
O pasăre prin geana mea trecu
Fără vreun cântec și fără vreun zbor
Doar trup lunatec, parcă, și sonor.

... Și altfel decât până acum mă doare
Lacrima ta - pecingine de sare
Și tot ce-nchipui c-ai putea fi tu
Mă doare altfel sau ... Adică, nu.

Ars Poetica

O, câtă spaimă-i astă grea putere
De-a încăpea în mine, să mă ascund
Seacă în pleoape apele de miere
Scoici fosforoase zac înfipite-n prund ...

Aș vrea să vreau, artere de copac
Să mă străbată, reci, pe lângă tâmple
Și-n ele, încă odată să se-ntâmple
Nașterea mea, a celui care tac ...

Doar ceilalți să mă afle, dacă sunt
În arderea cuvântului mai meșteri
Cum trec, desculț, prin ochiul de pământ
Străluminând în mine ca în peșteri ...

Presimțire de iarnă

Din nou trec sănii și apun pe rând
În trupul iernii lunecând de-a valma
Visez nămeții mângâiați cu palma
Și lumânări albastre fumegând ...

De cât am tors în furca de tăcere
Revarsă noaptea-ntunecată miere
La gura sobei - lacomă și mută
Zăpada - chipul tău îl împrumută.

Și-i cald, și-i frig și nu mai știu nici cum
Treptat, cuvântul risipit în fum
Ajunge-ca-ntr-o aspră, grea rușine
Întreg și necuprins - până la tine.

Poem

Strânși spate-n spate, vom ierna oricum,
Ne vom descrie pe ferești de fum
Singuri, cu propria noastră răsufare
Topind în cer zăpezi imagine.

Licheni vor înflori pocnind a ger,
Aromizând văzduhul efemer
Și-aieva, încă odată vom străbate
Această mare nesingurătate.

... Tăcerile vor fi mâinile tale
Deasupra unor focuri ireale ...

APRECIERI CRITICE

„Meritul autoarei dosarului constă în altceva decât în descoperirea sensului unei existențe ratate și anume în practicarea cu îndrăzneală a literaturii non-fiction, în oferirea unui posibil model celor care ar vrea să promoveze la noi acest gen, foarte prețuit în alte țări.”

Alex. Ștefănescu - *România Literară*, nr. 9/15 martie 2005

„Cartea lui Carmen Focșa despre Doina Graur este, fără îndoială, de un deplin interes, aducând în atenția cititorului, printre altele, drama unui intelectual contemporan.”

Victor Stoleru - „Un personaj - o biografie” -
Luceafărul, nr. 4/2 februarie 2005

„Complexitatea situației generate nu poate fi aici cuprinsă în câteva rânduri, tristețea aceea lipsită de melancolie, exprimată în volumul lui Carmen Focșa, tristețea devenită frison și teamă, rămâne dominantă și golește sufletul de speranță.”

Mircea Brenciu - „Din interiorul infernului” -
Argument, 11 septembrie 2007

„Subintitulată *carte document* (și primită cu întârziere la redacție) cartea semnată de Carmen Focșa își merită semnalarea.”

Nicolae Stoie - „Lumini și umbrele slovei scrise” -

Revista Astra nr. 9, august 2007

„Încă odată avem de-a face cu o carte a suferinței și a nedreptății în fața căroră omul singur, oricât de înzestrat, cedează.”

Dan Stanca - „O carte document - *Infernul se numea Doina*” -

România Liberă, 6 aprilie 2005

„*Părul tău albind* ... un volum de poezie curată ce adună fragilități sentimentale pline de suavitate și candoare creatoare.”

Gheorghe Neagu - *Oglinda Literară*, nr. 8/2005

„Ca și în creațiile anterioare, poeta șochează prin profunzimea trăirilor, prin țesătura surprinzătoare a imaginilor, prin *tăietura* stilului ...”

Liviu Zamfirescu - „Țărnel fluid al singurătății” -

Luceafărul, 15 nov. 2006

„Carmen Focșa a avut, într-o măsură mult mai mare decât mulți dintre colegii ei de generație, curajul de a rămâne singură în fața propriului ei talent, nerenunțând la nimic și neforțând nimic, îndoindu-se fără încetare de sine însăși și de lume, dar niciodată de poezie.”

Ana Blandiana - „Cuvânt înainte” la volumul *Părul tău albind, păgânească tămâie* - Editura Amurg Sentimental, 2005

„...Carmen Focșa ... ajungând din urmă și depășind, prietena noastră din studenție, orice previziune s-ar fi făcut odinioară.”

Constanța Buzea - *România Literară*, nr. 51-52/2005

„Succinte, concentrate, textele dezvoltă metafore încărcate de ambiguitate, pendulând între supunere și îndoială: *Numai tăcerea ta încet, hoțește / Mai fulgeră cuibarele de greieri / Când eu sunt iarba care se hrănește / Cu tot ce-n urma plânsului mai treieri*. Fără a fi propriu zis mistică, poezia scrisă de Carmen Focșa este pătrunsă de prezența unei divinități ininteligibile, uneori contestabile.”

Horia Gârbea - *Luceafărul*, nr. 1/2011

„Carmen Focșa exprimă starea de incompatibilitate a lumii ca răspuns al unor forme destructurante în fața modelului

deturnat.”

Cristina Chiprian - „Când însuși Dumnezeu visa ceva frumos”

- *Revista Scriptor*, nr. 11-12/2016

„Scriitoarea Carmen Focșa ... nu a făcut uz nemotivat de rampa oferită de Ana Blandiana (când i-am cunoscut scrierile) să o promovez în literatură așa cum ar fi trebuit. Gestul de acum se înscrie în siajul miilor de gesturi făcute pentru aproapele nostru, nu împotriva lui.”

Ștefan Doru Dăncuș - *Caiete Silvane*, nr. 11/2008

„...Carmen Focșa arată, în această reușită carte, cum poeții se aseamănă monahilor care aleg o viață normată de renunțare și supunere și se retrag din lume rugându-se pentru binele lumii: *Mai durută decât însăși durerea / E absența durerii ... / Poeții - singurele timpane care vibrează / Într-o lume surdă.*” (Colonia fericitorilor)

Alexandru Cazacu - *Revista Sud*, nr. 3-4/2020

„Versurile din *Colonia Fericitorilor* sunt consonante cu marile întrebări. Soarta și metafora se îngemănează profund.”

Octavian Mihalcea - *Revista Caligraf*, octombrie 2020

„Nu, lumea din vremuri comuniste nu era nici pe departe ternă, iar Carmen Focșa - poetă și prozatoare - ... știe să surprindă cu acuitate, în acest roman, psihologia omului care nu face compromisuri.”

Eugenia Țarălungă - „Noaptea Perseidelor” -

Viața Românească, nr. 8/2019

„Anihilarea fortuită sau obligatorie devine o formă de fericire, amară, dar singura îngăduită.”

Eugenia Țarălungă - „Colonia fericiților” -

Viața Românească, nr. 5/2020